

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet“ közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét
illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pén-
zek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor
ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten:
Lang Leopold, (Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler
(Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 „ 50 kr.

Meghívás!

A maros-vásárhelyi jogász-egylet I-ső (anya-
gi magánjog) szakosztályának tagjai, folyó évi
szeptember hó 19-én délután 4 órakor a hely-
beli kaszinó-egylet tanácskozási termében tartandó
szakülésre tisztelettel meghívotnak; — a tanács-
kozás egyik tárgya leendő Ilyés Károly tagtárs-
nak a magyar kereskedelmi törvény tervezetének
5. 6. és 7-ik §§-ra tagtárs Gyártás József által
adott indítványra tett véleménye.

M.-Vásárhelyt, 1874. szept. 17-én.

Elekes Pál,
elnök.

Kelemen István,
jegyző.

M.-Vásárhely, 1874. szept. 19-én.

(F.) Alig lehet kérdés, mely a jelenlegi vi-
szonyok közt az állam figyelmét inkább ki érde-
melné s a politikai hatóságoknak több foglalkozni
valót adhasson, mint a munkások kérdése. —
Hogy mennyire fontos ez, mennyire megérdemli
e figyelmet s az e téreni rendezést, kitűnik más
számítalan okokon kívül, ha csak egy pár statis-
tikai adatot összeállítunk a legutóbbi népszám-
lálás kapcsán.

Erdélyben a tényleges népesség 2.101,727.

A szoros értelemben munkások száma (nap-
számosok, rendes munkások és bizonyos foglal-
kozás nélkülek 1.182,879.

A Szent István korona országai összes tény-
leges népessége: 15.417,327 és a munkások szá-
ma 8.678,873.

Ezek közül irni nem tud Erdélyben 16₃₆%
olvasni 6₀₈% és sem irni sem olvasni 78₆₇%.

Tehát az összes tényleges népességnek majd-
nem fele a munkás osztályhoz tartozik.

Bizonyára senki sem fogja kétségbe vonni,
hogy ez oly szám, mely megérdemli a közfigyel-
met és szükségli a korszerű rendezést.

Nem lehet mondani, hogy e téren sok te-
kintetben épen semmi intézkedés ne történt vol-
na, de azt sem lehet állítani, hogy minden lépés
a szükséghez mértén azon arányban állana, hogy
az teljesen célra vezető s így kielégítő legyen.

Nem lehet kétségbe vonni, hogy e téren első
feladatnak tűnik fel a munkásosztály emelése,
de az egyszersmind a legnehezebb megoldást is
igényli, mert mihelyt ezen tárgyra komolyan
behatolunk azonnal kitűnik, hogy ezt valóban
igen sok előítélet és tévely környezi, komoly el-
lenvetéseket, félelmet és türelmetlenségeket kell
megcáfolni, legyőzni és megsemmisíteni, a kü-
lönböző érdekeket oly összhangzásba kell hozni,
hogy azok közül diskant egyik se legyen, hanem
azok egy ünnepélyes meghatározott accordot képezze-
nek, melynek hallatára aggály és félelem, remény
és ellenvetés a legbensőbb barátságban egyesül-
jenek.

Igen sokan mihelyt a munkásosztály eme-
léséről hallanak szólni, azokat már is minden
munkától felmentve s életüket egy folyton tartó
ünnepélyllyé látják átváltoztatva lenni, és épen ezért
nem, hogy a munkafelosztás helyes elvét felfogva
a munkásosztály emelésére céloznának; de sőt
azt tartják helyes elvnek és a gyakorlatban is
igyekeznek azt úgy kivinni, hogy minél több
kézi munka adassék, hogy ezáltal a szellem ki-
művelésére semmi idő ne maradjon — már pe-
dig a tevékenység különbfélesége (illő határok
közt) kufteje az emberi polgárosodásnak, míg az
egyoldalú s folytonos külön-külön ágra irányzott
munka nemcsak, hogy az életet rövidíti meg az
egészség aláásása által, de eltompítja az ésszt s
utját állja minden nemesebb, az emberi jólétre
irányzott törekvéseknek.

A körvonalozott értelmezés épen ellentétje
annak, a mit a munkásosztály emelése alatt érte-
nünk kell, mert ezen emelés nem a kézi munká-
toli teljes feloldozás, avagy bizonyos polgári vagy
állami hivatal elnyerésére irányzott törekvés —
nem! mert munka nélkül az emberi rendeltetés
szerinti élet, nem lenne az, s a hivatal magában
véve még nem tekintelyes méltóság, én ezen
emelés alatt csakis az emberi szellem, azaz lélek
emelését értem, mely egyedüli és biztos útja
azon célnak, mely az emberi nem tökéletesbül-
lésének, s ezáltal az állami és egyéni jólétnek s
boldogságnak megfelel.

Hol van mindezek kezdő pontja? s mi az,
mi által a lélek emelése elérhető? ilyen és ha-
sonló ezer meg ezer kérdést támaszthatunk; s
mindezekre egyben nyerünk feleletet — tekintet-
tettel csak is a munkásosztályra — a célszerű
népnevelésben, mely legfőbbképpen az igazság fel-
fogása, helyes gondolkodás, komoly és erényes
elhatározásra kell, hogy irányozva legyen — s
bírván a népnevelés ezen kellékekkel, a munkás-
osztály nemcsak magának lesz támpontja; — de
az államnak is sok tekintetben egyik legerősebb
oszlopát fogja képezni.

Ugy, de a munkásosztály szellemi emelkedése
ellen igen sok ellenvetés merül fel — ugyanis
sokan azt állítják, hogy a munkás nem rendel-
kezik azon anyagi erővel, hogy magának a szel-
lemi művelődésre megkívántató eszközöket meg-
szerezze; ha azon szellemi művelődés még oly
primitív lábón is állana, különben is nem jó a
néptömeget az általános műveltség bármely fo-
kára is felemelni, mert ezáltal tekintély és rang
megdöntetik, hogy a kevés műveltség tehát olyan,
melyet a munkás megszerezhet, sokkal ártalma-
sabb, mintha semmi műveltséggel nem bír stb.
Mindezen ellenvetések azonban csak olyanok, a
melyek első megpillantásra minden erejüket el-
vesztik s a tárgy komolyabb megvizsgálásánál
döntő befolyással semmiesetre nem bírhatnak —
még legkomolyabbnak tűnik fel azon ellenvetés,

hogy miután a munkás úgy a maga, mint csa-
ládja számára csak sok munka által szerezhet
élelmi módot, a munka által igényelt idő kizárja
az egyebekkel foglalkozást, s így időt nem en-
ged a szellemi művelődésre sem; ez első pillanatra
valóban erős ellenérvnek látszik, de megszűnik
azonnal az lenni, mihelyt tekintetbe vesszük azt,
hogy legelőször is kik szokták ezen érvt föl-
használni, mert ez rendesen csak azoktól szár-
mazik, kik elég gazdagoknak mondhatók, s a kik
minden alkalommal ezek is a gazdagság elérését
tartják szemelőtt, a kik epi-curieus természetük-
ből kifolyólag minden hasznot és előnyt a ma-
guk részükre, s minden kárt és hátrányt a má-
sok vállaira kívánják tolni. Egy az emberiség
rendeltetését komolyan megfontoló bíráló ezen
érvre bizonyára semmi súlyt nem fog fektetni,
annyival inkább, hogy az nem az egyesek ma-
gánérdekét, de igen a társadalom összes tagjai-
nak általános érdekét fogja szemelőtt tartani s
akár emberbaráti, akár nemzetgazdászati szem-
pontból veszi és teszi ezen dolgot megfontolása
tárgyává, a felhozott ellenérv tekintetbe nem
jöhet.

Az utóbbi időben, habár még nem is töké-
letes, de bizonyára e tekintetben reményt ger-
jesztő lépéseket látunk megtéve lenni s tapasztal-
hattuk-e azt, hogy a munkásosztálynál elért
kevés szellemi művelődés az élet fenntartására a
szükségelt eszközök beszerzésének hátrányára lett
volna? nem! sőt azok annál nagyobb és jobb
minőségben szereztek és szereztethettek meg,
minél nagyobb mérvűleg előre haladott a szelle-
mi művelődés, s a jövőre való tekintettel bátran
el lehet mondani, hogy a szellemi művelődés te-
réni haladás annál gyorsabb és nagyobb lesz, mi-
nél nagyobb mérvben fognak az előbb említett
eszközök s munkások rendelkezésére állani.

Félre lehet tehát tenni azon félelmet és ag-
gályt, melyet sokan a munkásosztály emelése ál-
tal előidézett változásoktól feltételeznek, mert a
belső határoz a külső felett s a nép ereje beljé-
ben fekszik, mely a magasabb fokú szellemi mű-
velődés által megerősödve, oly összhangzást idéz
elő, mely az állami célok elérését hathatósan elő-
segíti s biztos alapkövét vetheti meg a jövő
nagyságának.

Az említett népnevelés erre hatatosan be-
folyhat, s hogy befoly, eddigiekből is tapasztal-
hattuk már e téren; tehát elő azon reformokkal,
melyek az emberbarátok e komoly megfontolá-
sú állampolgárok által javasoltatnak, mert ez fog be-
folyással bírni arra, hogy a helyes népnevelésben
részesített munkásoktól származó jövő nemzedék
egy oly osztályt állítson elő, mely a nép legal-
sőbb rétegeibe behatolva, az általános művelődést
hathatósan előmozdítja, s ezáltal úgy az emberi-
ség, valamint az állami célok elérését kiszámít-
hatatlan arányban megkönnyítse.

— Az igazságügyminiszter a bíróságokhoz egy körrendeletet intézett, melyben kiemeli, hogy a hitel egyik főszekőze a tőkepénzesek azon meggyőződése, miszerint azon esetben, ha az adós kötelezettségének nem tenne eleget, erre a bíróságok által a leggyorsabban szorítottatik. Ezt az ország lakóinak legfontosabb érdeke követeli, mert e nélkül hitelre, különösen pedig olcsó hitelre nincs kilátás. Miután azonban igen számos panaszok fölmerültek, hogy a bíróságok különösen a föld hitelműveletekkel nagyobb mérvben foglalkozó pénzintézetek betáblázási vagy végrehajtási kérvényei elintézésével késedelmet tanúsítanak és így mind a pénzintézeteknek, mind pedig az érdekelt feleknek hátrány okoztatik, a bíróságok fölhivattak, hogy szemmel tartván a hitel érdekeit, oda hassanak, hogy ezen telekkönyvi ügyek minél gyorsabb elintéztet nyerjenek.

— A román erdélyi határon történt határsértések tárgyában a belügyminiszter, a Kel. szerint egy a külügyminiszterrel, mint a bukaresti nagyconsulunkkal azonnal tudatta a történeteket s elégtételt kért, s — a „Pester Lloyd“ szerint — mindkét oldalról azon választ nyerte, hogy a romániai kormány teljes elégtételt ígért s egyszersmint a vizsgálatot is megindította, hogy jövőre ily kihágások elő ne forduljanak.

Marosszék újabb felirata a megyerendezés tárgyában.

(Folytatása és vége.)

Mindezen körülményeket összehasonlítva a magas leiratnak 1—5. pontok alatt felsorolt alaptételeivel, hinnedünk kell:

a) hogy Marosszéknek a jelenlegi statusquo szerint is további önálló fennállhatási joga megvan; ha pedig ehhez a természetes fekvésöknél fogva ide tartozó szomszédos törvényhatóságok községei is csatoltatnának, nemcsak egy teljesen életképes, de a mellett egyszersmind egy központ körül elválasztó nagy hegyláncolatok nélkül tömör kereken fekvő, s így észszerűen könnyen kormányozható törvényhatóságot képezendene.

b) hogy — végre, Maros-Vásárhely — a hadtaniilag különben is nevezetes központ — lévén a körülötte fekvő maros-vásárhelyi és küküllői völgyi, nem különben számos mezőszélszéli, igen népes vidéknek egyedüli és természetes központja; a Királyhágón inneni törvényhatóságokat, sem az állami közigazgatás, sem a megyei önkormányzat szempontjából Maros-Vásárhely, mint központ körül egy önálló törv. hatóságnak kikerekítése nélkül maradandólag rendezni lehetetlen volna.

Es e helyen, nem mellőzhetjük el őszinte kifejezést adni azon hálaérzetnek, melylyel a többször hivatkozott magas leiratot, mint olyant fogadtuk, mely mig egyfelől önlétünk fontos kérdésében rólunk, de velünk kíván gondoskodni, egyszersmind bizonyosságát nyújtja annak is, mikép Maros-Vásárhely, mint központ körül egy önálló

törvényhatóságnak kikerekítése érdekében folyó évi január havi közgyűlésünkből tüzetes indokolással menesztett tiszteletteljes feliratunk meghallgatva lön, s eltérőleg az e részben betérjesztve volt törvényjavaslatról, — mely fontosabb állami czélok elérése nélkül, — teljes megrontásunkat tartalmazta; — most már kilátás nyujtatik nekünk arra, hogy mint önálló törvényhatóság továbbra is megmaradhassunk.

Mindazonáltal Kegyelmes ur! az előbbiek örvendestes tudata, kik adó fizető lakóink anyagi viszonyaival is körülményesen ismeretekesek vagyunk, s kiknek az ezen törvényhatóság lakóinak jogos igényeit érdekeit és minden irányban komolyan megfontolnunk kell, — minket nem ragadhat oda, hogy a községi törvény életbeléptetése által már fokozódott s igen súlyos adóterheket, Marosszéknek a jelenlegi határok között önállóan való megtartása érdekében, még súlyosabb adóterhekkkel tétézzük.

Épen azért, noha a jelenlegi Marosszékünk közigazgatási céljaira egyenes államadónak 20%-át veszi igénybe, tekintve, hogy a házi pénztár felállításával összes adóból az állam részéről csak 10%-ék leengedésére számíthat s így a most meglevő adókat újabb 10%-ék házi adó kivetésével kellene szaporitnia, semmi más közjöveldelme nem lévén;

Noha Maros-Vásárhelyen, egy a környék igényeit kielégítő országos kórház áll fenn, a székek pedig saját külön kórháza nincs s így e tekintetben újabb terhek kirovására nincs szükség, azonban az állam utak átadásával még újabb teher is lön kilátásba helyezve;

mindezeknek beható megfontolása után ki kell nyilatkoztatnunk, miszerint törvényhatóságunkat a jelenlegi határok között csak igen tetemes terhek szaporításával látjuk megtarthatónak.

Ugyan azért látorkodunk javaslatba hozni első helyen, hogy Udvarhelyszék, Küküllő- és Kolozsvármegyék nemkülönb Tordavármegye keleti részének azon községei, melyek Marosszék, illetőleg Maros-Vásárhely központonhoz való csatoltatásukat önként kívánják, székek területkörébe átkbeleztessenek, s az ez iránybani kihallgatására illető községeknek törvényhatósági bizottságunk és a szomszéd hatóságok bizottságainak egyenlő számú kiküldöttei legyenek megbizva, s ezen eljárásra adassék 30 napi időhaladék.

Ezen javaslatunk támogatására bátorokodunk felhozni, miszerint csak egy olyyszerű kikerekítést találhatunk maradando életképesnek, melyben az egyes részek önként és természetesen ugyan azon egy központ felé törekednek; felhozzuk továbbá azt, hogy az egész törvényhatóságoknak területi épségökre irányuló féltékenységét tekintve, más törvényhatóságok között szomszédos törvényhatóságaink és bizottságilag s votumok többsége szerint fogván nyilatkozni, minekutánna ezen gyűlésekben az ide kívánczó községi csoportok vagy egy általában nagy kisebbségben, vagy pedig épen képviselő nélkül vannak, valószínű ily módon ezen községek az ide való csatlakozhatóság kísérletéből is el volnának ütve.

Még erősségül szolgál nekünk annak csaknem bizonyos tudata is, hogy a megnevezett törvényhatóságok

határszélszéli községeiből lélekszám és adóképesség szerint annyit köt határozott érdeke M.-Vásárhelyhez, mint központonhoz, mikép ezeknek becsatolásával itt egy könnyen kormányozható és életképes törvényhatóság kikerekíthetnék ki.

A mi illeti Tordavármegye mezőszélszéli keleti részének esetleg ide csatoltatását, erre nézve is részünkről csak annyiban foroghatna fenn észrevétel, a mennyiben ezen résznek egyes községei egészen Szász-Régen város piaczára gravitálván, ezek érdekeivel nem találjuk egyeztethetőnek, hogy ők egyéb ügyes-bajos dolgaikkal Maros-Vásárhelyre utaltassanak, ha azonban nékiek csak Beszterce, vagy M.-Vásárhely kázpontok között marad fenn választás; ez esetben, legalább mi, ugy vagyunk meggyőződve, miszerint érdekelt községescsoportok elvitáztatlan érdekeinek inkább megfelelő, ha ők M.-Vásárhely és nem Beszterce központonhoz osztatnak. Ezen esetben is t. i. Tordamegye négy járásával az így netán kikerekítendő Marosszék, közigazgatási szükségseinek fedezésére nagyobb terhek elviselése nélkül képesé válna.

Es legvégül, ha már Marosszéknek leghelyesebb s legtermészetesebb kikerekítése netalan a szomszédos törvényhatóságok másnemű, részünkről nem sejtett érdekei miatt, vagy pedig más közbejehető indokoknál fogva nem juthatna el az óhajtott eredményhez, ezen esetben is fennmaradna még, hogy Marosszék, Maros-Vásárhely jelenleg sz. kir. várossal egyesítették, az így kikerekítendő törvényhatóság is, mind a lélekszám szerinti országos képviselő szempontjából, mind kerekdedség és életképeség szempontjából is, ugy az állami közigazgatás, valamint szintén a megyei önkormányzat tekintetéből a legfőbb czéloknak teljesen megfelelő lenne.

Ezek alázatos nézeteink, egyébiránt ugy vélekedünk egy ilyszerű országos rendezésnél, az egyes részek gondolkozása a magas kormány figyelmét fölkelteti, mint inkább a rendezés munkájára döntőleg befolyani van hivatalva; épen ezért mi reámutattunk a legjogosabb érdekekre, s tisztelettel kérjük excellenciát, hogy a meny nyiben nöreteink magasabb állami érdekekbe nem ütköznek, azokra méltányos figyelem fordíttassék.

Marosszék bizottsági üléséből.

Maros-Vásárhelyt, 1874. szept. 8-án.

Jogi szemle.

Törvénytészéki csarnok.

A helybeli kir. törvénytészéknél folyó évi szept. 17-én tartott és a közönség által figyelemmel kísért végtárgyaláson, elnökölt k. törv. bíró Hildebrand József, bíráskodtak Gyárfás József, báró Konradshain Oszkár, a királyi ügyészseget képviselte Szancsali Antal.

Vádlottak többen voltak és pedig makfalvi királyi posta kezelő és haszonbérő Sz. Lukács 72 éves koron feljüli agg férfiú, továbbá K. János kiskereskedő, és K. István, G. Miklós maros-vásárhelyi polgárok és koresmárosok végre A. György 19 éves fiatal egyén.

A vérátömlesztést beteg maga kívánta, melyet 1873. augusztus 15-én végre is hajtottak egy 6 hetes, igen jól táplált báránnyal. A vérátömlesztési tünetek időszakonként kisebb-nagyobb mérvben szintén jelentkeztek, de hamar meg is szűntek, annyira, hogy augusztus 17-kén beteg jól reggelizik, igen jól érzi magát, hosszas sétát tesz, magas hegyet mászik meg, minden legkisebb nehézlégzés nélkül; csak még köhögési ingere van igen csekély fokban.

Augusztus 30-kán a köhögés is teljesen megszűnt, a beteg egészen jól érzi magát és hosszas utazást készülni tenni.

Ilyen és hasonló gyógyeredmények koronázták Hasse eljárását.

Az eddig általa közölt eseteinek száma 15, melyek közül 6 tüdővész, a többi 9 pedig különböző betegségekre esik.

Ezek s az előbb leirt esetekből látjuk a vérátömlesztés nagy szabásu, tartós s csaknem csodálatos hatását; láttuk, hogy mit tehet és mit tett a báránnyér, mely „elveszi a világ bűneit,“ megtartván e furcsa, de mégis annyira imádott életet, „a mit a déli égalj tüdővészesekeknél éveken át ért el, azt a báránnyér mintegy varázserővel napok alatt teremti meg.

Ily remek, ily lelkesítő és buzdító gyógyeredmények mellett a vérátömlesztés a gyógytanban nemsokára egy új korszakot alkotand, melyet a szenvedő emberiség fog leírni arany betűkkel.

TÁRCZA.

A vérátömlesztés.

H. J.-tól.

(Folytatása és vége.)

I. eset. Várszegénység. G. A. 23 éves hajadon, egészséges család gyermeke volt. Egész 18 éves koráig a legjobb egészségnak örvendett s csak ez időtájban kezdett betegeskedni, midőn is betegen feltűnő bágyadság, kedélylehangoltság, rövid légzés, szívdobogás s más tünetek voltak észlelhetők. Orvosai vasat rendelték, melyet több éven át a legszebb sikerrel használt. Később azonban elvesztette hatásképességét e hatalmas szer; a hajadonon újabb és újabb rohamok ismétlődtek oly erőlylyel, hogy a beteg alig tudott tíz lépésnyire menni saját lábán.

Ekkor a vérátömlesztést ajánlották neki, mi Hasse által szeptember 10-én végre is hajtatott. Az éltető vért egy öt hónapos bárány szolgáltatta. A műtetten élmelygés hanyás, arczpirulás, főfájás, ájulási érzet, kis fokú keresztosontfáji fájdalom és rázóhideg léptek föl a különböző időszakok egymásutánjában, melyek a gyógyulás előbbre haladtával lassanként mind elmaradtak, ugy, hogy az egyén már szept. 18-án régi egészségében érezte magát, kitűnő étvágygyal, vig és játszi kedélylyel, mit egy tánczmulatságban igen csinos tánccezal fejezett ki.

II. eset. Tüdőbaj. H. 50 éves irnok, már fiatal kora óta, gyöngö, sovány, nagyon változó egészségi állapottal. Husz év óta bő genyes köpettel járó köhögés kinozza, mindkét tüdőjében vizsgálat által kimutatható kóros elváltozások.

Betegnek rendkívül szenvedő kinézése van. Szemei mélyen beesvők s annyira erőtlen, hogy ágyát hetek óta képtelen elhagyni.

Ily körülmények közt az első ajánlatra rögtön elhatározta magát a vérátömlesztési műtetre, mely július 8-án meg is történt, szintén öt hónapos báránnyér segítségével.

Az előbb felsorolt vérátömlesztési tüneteken kívül tartós izzadás és csalánkűtet lepte el beteg testét, melyek azonban tokonként elmaradtak, ugy, hogy a beteg augusztus 15-én magánügyeinek rendezésére elutazott; szeptember 2-án pedig már hivatalban látjuk irnokunkat.

III. eset. Tüdővész. K. 59 éves, lelkész neje, gyöngö testalkatu, csaknem folyton beteges, 16 éves korától van férjnel, 7 gyermek anyja. Tíz év óta komoly mellbajban szenved, mely gyötrő köhögéssel összekötött genyes kiköpésben nyilvánul. Ezenkívül beteg rendkívül sovány, erősen sápadt és tartós étvágytalanságról panaszol.

Mindkét oldali tüdőcsúcsban a kóros változások határozottan észlelhetők.

A kezelő orvosok nem hallgatták el beteg előtt, hogy tüdővészben szenved, mely azonban igen lassan és hosszason fog lefolyni.

A tényállás a következő:

Sz. Lukács, mint kir. postakezelő, üzleti foglalatosságánál fogva, annak kedvezőtlen folyamában, reá vette magát, hogy a kezelése alatti és kincstár tulajdonát képező pénzmennyiségből ezer forintot jóval meghaladó összeget kiadási hiányainak fedezésére fordítson, ezáltal azonban a postahivatal pénztárában is hiány származott, s miután a pénztári számadást köteles volt a felette álló hatósághoz minden hónap elején pontosan beadni, gondoskodnia kellett a hiány pótlásáról, a mit úgy eszközölt, hogy Makfalván lakó távoli rokonát K. Jánost felkérte, hogy egy makfalvi birtokos, továbbá maros-vásárhelyi K. István és G. M. nevére a makfalvi kir. postahivatalnál tehát épen nála, utalványozott több rendbeli összegeket a szükséghez képest és ugyanily utalvány megírására utasította a nála ideiglenesen tartzkodó A. György 19 éves fiatal egyént.

Sz. Lukács a megtörtént utalványozások nyomán, mielőtt azok Maros-Vásárhelyen az utalványon megnevezetteknek kiadattak volna, megérkezett utóbb nevezett városba, hol K. Istvánt és G. Miklóst fölkererte, hogy a városi kir. posta hivatalnál nevükre utalványozott pénzüsszegeket átvegyék és néki, a ki kénytelen ezeket számadási hiányainak leplezésére fordítani átadják.

Valamint K. János úgy K. István és G. Miklós vádlott Sz. Lukács kérelmére hajoltak és tudva annak körülményeit, czélzatait K. János megtevé sokszor az utalványozásokat, K. István és G. Miklós pedig mindannyiszor fölvetették az 1873. szept. hó elejétől 1874. évi márczius végéig utalványozott, és többszörös száz forintakból pár ezeret meghaladó összegre nőtt pénzmennyiséget mindaddig, míg a helyett, hogy a pénztári hiány apadott volna, még inkább nevedett és míg hivatalos nyomozat alapján a pénztári hiány és fennirtt eljárás fölfedezve lett.

A 19 éves A. György ideiglenes főnöke utasításra hasonlólag irt utalványokat és részben elkészítette. Sz. Lukácsnak hiányos számadását, de ennek czélzatainál értesítve nem volt.

Vádlott Sz. Lukács és vádlott társai K. János, úgy G. Miklós a fenn körülirt tényállást, úgy a vizsgálat rendén, mint a végtárgyalás alkalmával határozottan beismerették.

K. István a vizsgálat rendén hasonlólag beismerte azt, hogy Sz. Lukács dőlgaírói teljes tudomással birt és hogy tudva az államkárosításával igyekezett rajta segíteni, azonban a végtárgyalásnál ezen vallomását oda akarta módosítani, hogy az ügy egész állásáról csak akkor értesült, midőn a többször utalványozott pénzüsszegekből a végső összeget vette ki, de vádlott szemébe mended, hogy már a legelső esetben mindenről értesítve volt és K. Istvánnak a vizsgálat alkalmával tett vallomása, a dolog valódi tényállásával teljesen megegyezett, ennél fogva a kir. törvényszék az ügyészség által előadott vádbeszéd után vétkük meghallgatásával Sz. Lukácsot a b. t. k. 181. szakaszában körülirt és 182. szerint büntetendő sikasztás büntényéért, úgy a b. t. k. 197. 201. s 203. §-ai szerinti csalásáért, K. Jánost, K. István és Gy. Miklóst, a b. t. k. 197., 201. és 203. szakaszai szerinti csalásért hasonlólag bűnösöknek ítélte és a b. p. r. t. 286. szakaszainak tulnyomó enyhítő körülmények tekintetbevételével Sz. Lukácsot 3 évi súlyos börtönre, három utóbbit egyenként 2 évi súlyos börtönre, hetenként egy napi böjtöl szigorítva, ítélte, a mellett három utóbbira nézve elhatározta, hogy további kegyelem gyakorlása végett, az íratok a tkts. kir. ítéltáblához fölterjesztessenek.

A. Györgyöt, mint a ki vádlott czélzatait nem ismerte, az ellene a b. r. t. 197., 201-ik §§-ai szerint emelt csalás büntényének vádjá alól teljesen fölmenté és a b. p. r. t. 288-ik §-a szerint ártatlannak nyilvánította.

Négy első vádlott az ítélet ellen felebbezését, a kir. ügyész pedig Sz. Lukács elleni ítélet ellen hasonlólag felhívását jelenté be.

Igen kellemesen hatott a végtárgyaláson jelenvolt bírák- és közönségre az öt személyből álló védő-ügyvédeknek emelkedett magatartása, midőn valamennyien versenyezve és valódi egyszerűséggel igyekeztek védenceik jogát nem és lelkiismeretes buzgalommal védeni.

Maros mellől 1874. aug. hóban.

A Bethlenianum fehérvár-n.-enyedi collegium neblantsdvirág.
(Folytatás.)

VI

E törvény tanusítja, hogy minden különbség nélkül, minden vallásfelekezethelink miveltsegi kútorrása és ápolója a nevezett főtanoda; hasznos és atyai elbánással

összekötött és a haza szükségait teljesen kielégítő tanrendszer kell, hogy alkalmazásba legyen; mert ezen hiányok pótlására lett örök időkre törvényben megalapítva. A midőn e törvény hozatott, már a hittani osztály „Piscator” jeles német tudós vezetése a leghazafiasabb fejedelem és sok részben kitűnő, vallásfelekezethelinkhez tartozó, a fejedelem és tanulóintézet mellett lakott püspök: Csulai, meg Kereszturi Pál tanár gondoskodásuk alatt állott.

E főiskola eredetével és alapításával összekötött a theologiai facultás, ez és az egész tanulóintézetet nemzetiségünk fenntartása érdekében lett Fehérvárra s az ottani pusztítások után Nagy-Enyedre alapítva és telepítve; törvény és két századot meghaladó gyakorlat szentesíti a legbölcsebb és a csak fennebb idézett törvényben „Pater Patriae” haza atyjának elnevezett legbölcsebb fejedelmünk intézkedését. Ha e törvényeket, ezen intézkedéseket lábbal akarjuk tapodni, akkor a theologiai facultást, papnöveldeit eldecretálhatjuk Nagy-Enyedről, mert már elvittük a jogi osztályt is; hanem készen lehet minden hazafi arra is, hogy a midőn a törvénysértés egyszer lábra kap és ismételtetik, akkor következik a dissolutio és Nagy-Enyed marad egy alsóbb rendű iskolával, a melylyel már 1556-ban birt, saját erején fenntartott, a melynek a nevezett évben rectora: Hunyadi Demeter, a ki 1579-ben az egységihivők püspökévé lett; 1657-ben Patai Mátyás, 1658-ban Árkosi Benedek és sok más jeles és tanult hazánkiai voltak egészen 1664-ig, a mikor az Apaí fejedelem által Enyedre telepített és egy részben a várba, a templom mellett levő főiskolai tulajdon laképületben elhelyezkedett Bethlen főiskolába olvadt.

Hanem jegyezzük meg a maradéknak emlékére legalább s azon érdeken, hogy vallásfelekezethelinknek aligha nem nagyobb része ellenzője e merényletnek, hogy a magyar nemzetiség befolyása szellemi tekintetben a vármegyei földön aligha pár tized alatt el nem enyészik s kénytelenek lesznek az utódok, ha lesz hová, a római császárok hajdani szokása szerint nem ugyan Rómából, hanem Budapestről, nemcsak főispánt, hanem szolgabíróit is ide telepíteni, a mi megint, hiszem, sem nemzetünk, sem kormányunk józan belátásával, előreszámításával és nemzetiségi eszélyünkkel össze nem egyeztethető és az 1848-beli küzdelmek, áldozatok, valamint az 1867-beli jogfeladások chajtott eredménye aligha lehet.

VII.

A „Protestáns Közlöny” mult évi január 23-iki 4-ik száma; valamint egy újabb tünemény J. V. utóbbi ugyane lap 29. stb. idei száma alatt a többek közt felhozzák, hogy:

a) „ez öszpontosítás szükségessé tette azt, hogy a superintendentia megbízott képviselője, a püspök, Kolozsvárt lakják.”

„Nem mondjuk, hogy szükségessé, de a dolog természete szerint a püspök legfőbb felügyelője kell, hogy legyen a theologiai facultásnak, mely jelenleg Enyeden van. Ez lehetetlen.”

En is azon véleményen vagyok, hogy: lehetetlen a püspöknek Kolozsvárt lakni s a papi-képezdét magára hagyni engedni, és pedig a következő okokból:

1. a midőn Bethlen Gábor a fehérvár-nagy-enyedi collegium alapítója ezen főtanodát szervezé, s különösen a midőn reménytelenül becses élete vége közelgését észlelé, ez academicum collegium gondozását testvére, akkor erdélyi gubernátor és később fejedelemre, Bethlen Istvánra hagyományozá, a közvetlen és legközelebbi felügyeletet pedig bizá és rendelé az egymásután következő vallásunkbeli püspökökre, a kik a főiskola mellett laktak; ezen álitásunkat bizonyítja Benkő József „Transsilvania” című munkája II-ik könyve 254. lapja e szokban: „Supremam fundati collegii Academici curam et tutelam, Fratri ac post sua fata Transsilvaniae Gubernatori, imo Principi, Stephano Bethlen, Gabriel legavérat, propiorem autem inspectionem commendaverat Superintendensibus successore, qui, pro more ejus temporis et Principi et Collegio adhibuites, disciplinam pariter et Proventus dexterrime curarent.”

Es ezen püspöki lakás és gyakorlat fennállott 1716. évig, a mikor VI-ik Károly uralkodása alatt püspökünk: Kolozsvári István, Kolozsvárra kénytetett költözni; Benkő József „Transsilvania”-ja II. könyve 175. és 176. lapjai tanusítása szerint.

2. Emleltt éven kezdve 1782. évig vallásfelekezeti püspökeinknek a nyomorok, üldözések és különösen nagyenyedi főiskola sok részben zilált viszonyai miatt vallásfelekezethelink püspökeinek nem volt határozott lakásuk, hanem úgy a mint következtek e főméltségba, akkori papi hivataluk állomásáról folytatták a püspöki teendőket.

(Folytatása köv.)

ÉRTESÍTÉS!*)

A székelly vértanuk szoborbizottsága mai napi ülésében ezeket határozta:

1. A szobor az „Egyenlőségi-kör”-nek mult vasárnap határozata szerint a végzetes Postaréten levén föllálitandó, a szükséges területnek kijelölésére a városi hatóság által tett ajánlatra tekintettel, vagy a szobor czélszerű és biztos föllálitására egy rendezőbizottság Simon Lajos elnökle mellett kiküldetik, melynek tagjaiul: Daboczy Imre, Szathmári Sütő Ferencz, Bukaresti János, Sófalvi József, Szeidel Károly, Lobenschusz Ágost, Balog József, Jellinek Antal, Cseh Zsigmond, Erdély Lajos, Jakab János és Seres János polgártársak azon általános utasítással kéretnek föl, hogy a szobornak megfelelő szilárd alapot és körülötte vasrácsot minél jutányosabban állíttatni igyekezzenek, s mindenekelőtt a szobor föllálitása levén a legelső teendő, hogy az mielőbb lelepleztethessék.

2. A leleplezési ünnepély sorrendjére nézve általában megállapított, hogy a helyi dalárdák a Hymnus és Szózat, úgy egy-egy alkalmi dal eléneklésére; továbbá: helyi ev. ref. lelkész: Vas Tamás egy könyörgés, orsz. képviselő Orbán Balázs az emlékezés, orsz. képv. Lázár Ádám leleplezési hangok, Bereczky Sándor zárbeszéd tartására kéretnek föl, kik közül Vas és Lázár késznek nyilatkoztak, míg a többiek nyilatkozata bevárandó; a Jókai Mór koszorúköltőktől várandó dicsköltemény elszavalása iránt később fog intézkedés tétetni, valamint a leleplezés napja csak a szobor leérkezte föllálitásához képest fog kitűzetni, s mindezekről a maga idejében a részletes ünnepélyrend hirlapilag is közzé tétetni.

3. A magyar keleti, tiszavidéki és osztrák állami vasútigazgatóságoknak azon hazafias áldozatkészségért, hogy a vitelbért mázsa- s mérföldenként felére leengedni, a kegyeletes czél iránti tekintetből, szivesek voltak, ezennel nyilvános köszönet szavaztatik.

4. Jablonszky Vincze pesti szobrász fölszólíttatik, hogy a szobrot haladéktalanul rendeltetése helyére leindítani igyekezzék, kinek az elnöki előterjesztés szerint kitűnően sikerült műveért és hazafi áldozatkészségeért elismerő köszönet nyilváníttatik, mint a ki ezen újabb műve által hazánkban jó hirnevét öregbítette.

5. A szobor költségei fedezésére újabban adakoztak: Jakab József postatiszt 1 frtot, Hoppé Ferencz a kerítés- és őrházra 5 frtot, Orbán Balás ugyanarra 10 frtot, Vinkler Károly 1000 darab jó téglát, kiknek midőn forró köszönet szavaztatik, egyúttal fölhevitatnak minden ügybuzgó honfiak és honleányok, hogy a czélszerű és biztos föllálitás eszközlése végett pénzbeli, vagy szükségelt anyagszerbeli áldozatokkal járulni sziveskedjenek, adományait és ajánlataikat pénztárnok Koncz József tanárhoz ide küldvén be.

Maros-Vásárhelyt. 1874. szept. 15.

Lázár Ádám, elnök.

K ü l f ö l d.

Bécsből szept. 16-ról írják, hogy a Welschtliróli követek, Armani kivételével, képviselői mandatumait mind letették; írják továbbá, hogy a lebergi törvényszék Kozlowski ruthén papot a ráwai választás alkalmával szavazatok eladásáért hét napi fogságra ítélte. Hirlik, hogy az alsó-ausztr. tartománygyűlés 10,000 frtot fog az északi sark-expeditió részére megszavazni.

Berlin, szept. 16. A „Provincial Corr.” írja, hogy a spanyol kormány, a külhatalmak általi elismertetése folytán nyert megszilárdulásánál fogva, most már Spanyolországban is hathatósabb támogatásban részesül. A „Politica” szerint a spanyol kormány nem fog sem a legkisebb spanyol területet, sem valamely spanyol coloniát átengedni.

London, szept. 9. A „Times” szerint a Carlisták Sanguesa mellett győztek.

Grasse, szept. 16. Bazaine elszökése ügyének tárgyalása szept. 14-kén kezdett vette. Fogházigazgató: Marchi, az alárendelt öröket vádolja hanyagsággal, Vilette ezredestől becsületszavát kérte volt ki, hogy nem fog szökési kísérleteket tétetni; Vilette ezredes ezt tagadja s azt nyilvánítja, hogy nincs tudomása arról, miként ment végbe Bazaine megszökése.

A „Vaterland” szept. 16-ról azt írja, hogy az ifju cseh párt a tartományi-gyűlésbe való belépése által elmentébe jött választóival. A gondolkozó körök láthatják az ifju cseh párt belépéséből, hogy az uralgó systema mennyire alkalmas arra, hogy a radicaliság a kormány részére megnyeressenek.

*) Kéretnek a többi helyi lapok is átvenni.

Washington, szept. 15. Grant elnöknek egy proclamatiója által fel lettek szólítva Uj-Orleansban a lázongók, hogy 5 nap alatt szétoszoljanak s felszólítja a polgárokat, hogy a rend helyreállítására közreműködjenek.

Az osztrák-magyar követ, báró Schwartz, átadta Grantnak megbízó-leveleit.

Uj-Orleans, szept. 13. A polgármester üdvözölte a polgárokat a lázadás eredménye és a legitim hatóságok visszahelyezése alkalmából.

Hirrovat.

— **Ő felsége igazságügyi magyar minisztere** előterjesztésére bírakká: a gyulafehérvári törvényszékhez Mailand Henrik, ugyanott beosztott urbéri törvényszéki bírót és a káransebesi törvényszékhez Juga Gyula, dévai járás-bírói albirót; alügyészekké: a n.-szebeni ügyészséghez Herepei Ödön legfőbb ítélőszéki fogalmazót és a gy.-szé. miklósi ügyészséghez dr. Man Tivadar m.-vásárhelyi kir. főügyészségi fogalmazót nevezte ki.

— **Királyné ő felsége** Wight szigetén, — mint a Kölln. Ztg-nak Londonból írják — naponkint résztvesz a vadászatokban, melyeket tiszteletére a szigeten rendeznek s kiválólag fiatal rókákra szeret vadászni. Közelebb nagyszerű akadályversenyt rendeznek ott tiszteletére. Ő felsége naponkint rendes sétalovaglást tesz a szigeten, s általában igen jól érzi magát.

— **Egy megszökött posta-expeditor.** A szamosujvári posta-expeditor vasárnap megszökött, s bérkocsin Apahidáig ment, ott leszállván, utját gyalog folytatta Kolozsvárig. Szamosujvárt elég korán észrevették szökését s azonnal nyomozni kezdtek. Hétfőn délelőtt, a mint épen egy kolozsvári kereskedésben vásárlásokat tett, elfogatták. A rendőrség csak 340 frtot talált nála.

— **Az észak-sarki** utazókat e hó 24-ére várják Bécsbe, hol aláírásokat nyitottak számukra ajándék létesíthetőségére. Az aláírásokat a város 5000 frttal kezdte meg.

— **Prielle Cornelia** Dézsén vendégszerepléséről egész elragadtatással írnak a lapok, s fölemlítik, hogy „Julia” előadásakor a dézsi műkedvelői társulat egy alkalomra nyomott alkalmi költeménnyel és egy jegygyűrűvel díszített babérkoszorúval tisztelte meg, s a nézőközönség harsogó éljenei között a társulat tagjává eljegyezték. Az eljegyzésnél a vőlegény tisztét Róth Pál polgármester és társulati aligazgató, a nyoszolyó leányát pedig Medgyes Gizella k. a. teljesítette. A vőlegény egy alkalmi beszéd mellett, a gyűrűt a művész újjára illesztvén, a dézsi műkedvelői társulatnak örökre eljegyezte. A művész megdöbbent, könnyes szemekkel válaszolt. Az eljegyzést elfogadta és most a dézsi műkedvelői társulat legnagyobb büszkesége, mikép Magyarország első ünnepelt művésznőjét tiszteletbeli tagjává, sőt védasszonyává nyerte meg. Hát a maros-vásárhelyi székelly fővárosi műkedvelői-társulat (nem a gyermekek társulatát értve) mikor lesz már állandóvá? Hiszen erő volna hozzá, csak akarat és egyesülés kellene. Lám a kis városok mindenben megelőznek, nekünk bár a jó példát kellene követnünk, s azt sem tesszük? Reméljük a legjobbat, hogy a színészek hiányában az unalmas téli estéket ismét meg fogják élni. Vajha ugy lenne!

— **Kötelezett tantárgy legyen-e a magyar nyelv?** Mig nálunk a német nyelv a 3., 4., 5., 6. és 7-dik középszályokban kötelezett tantárgy, a szebeni szászok csak most kezdnek gondolkozni arról, vajjon köteles tantárgy legyen-e a magyar nyelv? A szebeni szász lapok egész jezsuitizmussal mondják, hogy hiszen ők nem bálnák, de fejüket kell törni azon, honnan vegyenek pénzt, hogy még egy tanárt dótáljanak. Jó volna — ugymond az egyik — ha a Bruckenthal-féle per alatt álló hitbizományhoz-nyulhatás ellen nem volna akadályok. Meghisszük, hogy tetszenék, de hát vajjon nem lenne-e jobb, ha a külföldi levelezésre adni szokott pénzt e hasznosabb célra fordítását nem akadályozná a circumspectus sógor? Hiszen ezt ők akadályozzák.

— **Erszényesné Dekány Róza**, ki csak nem rég látogatásával és vendéglátékával szerencsétlenné, e hó 20-án a pesti nemzeti színpadon fog vendégszerepelni a „Betyár kendője”-ben. 27-kén pedig ugyanott a „Csikós”-ban lép fel.

— **A tyúkszerutezában** 239. szám alatti kurta kocsmára hívjuk fel a rendőrség figyelmét, hol éjjelnappal oly lármát esapnak az ott dorbézolók, hogy a szomszédoknak nincs nyugalomuk. Egyik múlt éjszakán egy beteg nő érdekében csitításra kérték fel a házigazdát, s az azon kijelentéssel, hogy „részegek, nem lehet birni velük” elégettette ki a panaszlót, nemcsak, hanem

egyik ott közel lakó rendőrségéd is csak épen megjelenése alatt tudott némi csendet előidézni, de távozása után a láрма kétszereződött. Különben nálunk a rendőrség kegyelméből a főtéren és a nagy-szentkirály főutca kezdetén is ily pálinkabódék lévén, ott is egész nap foly a láрма s az elnyult részeg-emberek orditozása, hiszen hozzá szokhattunk volna a lármához. Csak meg kell szokni — mondja a rendőrség — arra pedig elég alkalom van, s aztán nincs panasz. Bizony szép is a falusi élet!

— **Egy m.-keresztési román néptanítót** kerített kézre Balog József rendőrségéd, a ki templomrablással vádoltatik, s tolvajságon éretett rajta. Az illető épen a tornászati tarfolyamról jött és üldöztetését észrevevén, a korlátokon átszökése és egy szalodában az omnibusban elrejtőzése által, bizonyágát adá, hogy a tornászathoz is ért valamicskát, de a rendőrségéd is értett nagy kivételképen mesterségéhez és elfogta az illetőt, bevittette a rendőrséghez, elzárták, s az ott uralkodó rendnél fogva, természetes, még az nap el is szökött. A rendőrség rendetlensége nem lep meg minket, az ismeretes; de szomorú dolog, hogy még a néptanítókról is ily dolgokat kell följegyeznünk.

— **A „Nemere”** című brassói lapot, mely a királyföldön a magyar érdekeket fáradhatatlanul védi s a szász lapok túlkapásait utasítja rendre, ismét szerkesztőt cserélt. E. Indali Gyula a volt szerkesztő, egészségi okokból lemondván, Perényi Ferencz vette át a szerkesztést. A lap munkatársai — úgy vettük észre — mind a régiak, és így csak kitaratást kívánunk továbbra is. A mi „Magyar Polgár” azon megjegyzését illeti, hogy a „Nemere” néha túlélesen ír, igaz, de tessék megtekinteni a „Polgár” úrnak a szász lapokat, tessék megtekinteni a szász lapok merészségeit és igazat fog adhatni azon elvnek, „ha te vered az én zsidómat, én is verem a te zsidódat.” Ha van vidéki lap, melyre szükség van, a „Nemere” első rendben ilyen. Nagy hivatással és fontossággal bír e brassói magyar lap. A magyar sajtónak és közönségnek támogatni kell és nem erejét szibbasztani.

— **A szebeni „Tageblatt”** még folyton dühöng a magyarok ellen. Szerinte Magyarországnak „magyar jellege” és vezérszerepe csak a „magyaroknak” hű képzeletében létezik! Ezek szerint valószínű, hogy egy közelebbiről irandó szász történet ki fogja deríteni, hogy e földet Árpád helyett valamelyik Schmidt, Teutsch, Gebbel, Wolf, vagy Trauschenfalsch foglalta el, a magyarokat 1200-ban valamelyik szász ispán hívta be, s hogy az ország függetlenségi harczaiban (Lásd 1848—49.) a szászok vitték a vezérszerepet. Kitélik tőlük, hiszen Bauszner Gidó medgyesi képviselő által írott „a németiség megnyívastása (Das Erwürgen) Magyarországon” című munkában a szász ábránd elment már odáig, hogy azt meri állítani, hogy a magyarokat a törököktől a szászok mentették meg. Mit szólna hozzá Kenyérmező? Sprengen de Moresch...

— **(Beküldetett.)** A helyi „iparos polgári dalegylet” dal- és zeneestélyt rendezett f. hó 13-án és szokás szerint meghívta az előadásra a n. é. közönséget. És ez a maga rendén van eddig; hanem hát a rendezőség, mely az egyet nevében hívta össze a közönséget, annyira ment buzgalmában, hogy esalétekl, mire pedig az egyletnek semmi szüksége, nem való dolgokat is használt meghívójában. Azt mondja ugyanis a meghívó, hogy egyik dalt az egyletnek nyolcz oly tagja fogja előadni, kik az országos dalárünnepélyen is közreműködtek. Erről nem tudnak semmit a lapok, pedig sok mindent szoktak tudni; nem tud semmit a dalár-szövetség, melynek ez ügyben jelentés téve nem volt; de nem tud semmit városunk sem Innen csak is a „m.-vásárhelyi dalárda” vett részt a Kolozsvárt tartott dalár-ünnepélyen. Az ünnepélyre megjelent sok vendég között lehetett a polgári dalegyletnek is akárhány tagja, de „közreműködés”-ről szó sem volt; nézze bár rendre a t. „rendezőség” a dalárünnepélyről irt tudósításokat! Kár a közönség szemébe port hinteni akarni! Az efféle dicsekvés a mellett, hogy nem valóságos alapul, legfennebb azon vidéki urat juttatja eszünkbe, ki úgy szokta volt magát ajánlani: „én vagyok N. N., ki Bécsben is járt!” pedig még igaza is lehetett. Azért, uraim, csak is a dolog valódi állása szerint beszéljenek; ne mystifikáljunk! *)

*) Nem oszthatjuk mindenben cikkíró úr nézetét, mert azért, hogy „polgári dalárdák” rendezte ez estélyt, közreműködtek abban Kolozsvárt járt daláraink közül is, ha, a mint értesültünk, nem is a hirdetett számban. Különben bízott leg csak tévedésből maradt el a programokból „a m.-vásárhelyi dalárda” megemléstése, mi ismét annak jele, hogy „polgári dalárdák” nem kívánja a kettő közti különbséget oly élessé tenni. Igen jó lenne, már csak az efféle félreértések kikerülése tekintetéből is, legalább a „dalban” mutatunk egyesülést.

— **A „Times of India”** nyomán Berenczei útasról, közelebbi részletül, a következőket közölhetjük: Berenczei körülbelül egy évvel ezelőtt határozta el magát ez útra, melyet a legtöbb utazótekinetly kivihetetlennek tartott. Berenczei Sz. Pétervárt útlevelét nyervén, legelőször Sziberiába, onnan pedig keleti Turkesztánba utazott. A határhoz közel eszükbe jut az orosz hivatalnokoknak, hogy hátha hamisak útlevelai, vagy angol kém is lehet. Vissza kellett tehát térnie, de csak addig ment, míg távirdaállomáshoz ért. Itt aztán összeköttetésbe lépett a bécsi kormányval, mely kieszközte, hogy tovább utazhassék. Így eljutott Kasgarig, hol azonban a bennszülöttek orosz kémnek tartották és rövid börtönbe vetették. Két havi fogság után Jakub bey Forsyth angol követ elé vezették, hogy ez nyilatkozzék: ki legyen tulajdonképen az idegelen. Forsyth kijelenté, hogy Berenczei nem lehet orosz kém és szabadon bocsátatott. Forsyth Berenczei azon kérelmére, hogy a követség kíséretében utazhassék Indiába, csak egy kalauzt adott Berenczei mellé, ki két havi utazás után Hadakbba ért, hol találkozott Mollay angol kapitánnyal. Innen Barmayba utazott.

— **Értesítés.** A Nagyméltóságu földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium a kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézetnél az 1874/5-ik tanév I-ső évi állami alapítványos helyeit Szabó József, Szakács Péter, Szász Farkas, Végh Samu, Bőjtő Béla, Zöld József, Szabó Lajos, Benkő Sándor, Gidófalvi Mihály, Faragó István és Nagy Dánielnek adományozta. Kolozs-Monostor, 1874. szept. 14-én. Lakner József, igazgató.

— **Pályázati hirdetés.** A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézetnél az 1874/5-ik tanév I-ső évi tanfolyamában mind a nyolcz intézeti szabad hely üresedésben lévén, annak betöltése végett ezennel pályázat hirdettetik. A szabad helyek élvezői havonként 17 frt 50 kr-nak lefizetése mellett teljes ellátás t. i. szállás, élelmezés, fűtés, világítás, ágyi ruhák és törölközők mosatásában s tandijmentességben részesülnek. A folyamodványhoz — mely legkésőbb f. évi október hó 15-ig az intézeti igazgatósághoz benyújtandó — melléklendők: iskolai bizonyítvány, keresztlevél, a szülőnek vagy gyámnak nyilatkozata, miszerint egyszersmindenkorra az 5 frt. biztosítéki s a havonkénti 17 frt 50 kr. élelmezési díjat minden hó 5-ére előlegesen pontosan fizetni magát kötelezi, végre kijelentése annak, hogy folyamodó az intézeti szervezeti-, rend- és fegyelmi szabályait ponton ponton átolvasta és ismeri. Kolozs-Monostor, 1874. szept. hó 14. Lakner József, igazgató.

— **Nyilatkozat.** A „Székely Hírlap” szerkesztőjéhez. A „Székely Hírlap” idei 72. számában Bakcsi Ferencz tisztelt barátomnak, felszólalásáért és 73. számában Csernátóni M. úrnak engemet teljesen megnyugtató lovagias nyilatkozatáért — köszönetemet kijelentem kötelességemnek ismerem. Seps-Szentgyörgy, 1874. szept. 14-én. Künnle József.

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

Főmunkatárs:

DOBAI ALBERT.

HIRDETMÉNY.

Nyilatkozat.

Alólirott kedves kötelességemnek ismerem bizalmam és köszönetem nyilvánítani a „Tisza” biztosító társaságnak Debreczenben azon pontos és méltányos eljárásáért, miszerint a kolozsvári vezérügynökségnél 7596. kötvényszámmal biztosított fűrészmalmom és ingóságaim eléges által szenvedett értékeit — minden felesleges levonás nélkül, pontosan, hiány nélkül lefizette.

Nem ajánlhatom ugyanazért eléggé nevezett társaságot a biztosító közönség figyelmébe és pártfogásába.

Kelt Parajdon, 1874. szept. 4-én.

Reiter József, s. k.

Előttünk: károsult.

Czehe Imre, mint tanu.

Zinner Ede, mint tanu.

(57)

(1—1)